

AVOES en AVOUS

Kees Faas (keesfaas@hotmail.nl)

AVOES of AVOUS betekent “ op uw gezondheid “, het Franse “ à votre santé “ wordt verkort weergegeven. In de 17e en 18e eeuw bestond er een behoorlijke Franse invloed op correspondentie, opschriften, etc. Zelfs in het midden van de 18e eeuw staat op oranjepijpen nog Prince d’Orange naast Prins van Oranie.

Een gedateerde Delfts blauwe tabakspot in het Historisch Museum Arnhem toont het wapen van Prins Willem 3, boven een drieregelig versje, waarin de term AVOES voorkomt. Dit luidt als volgt:

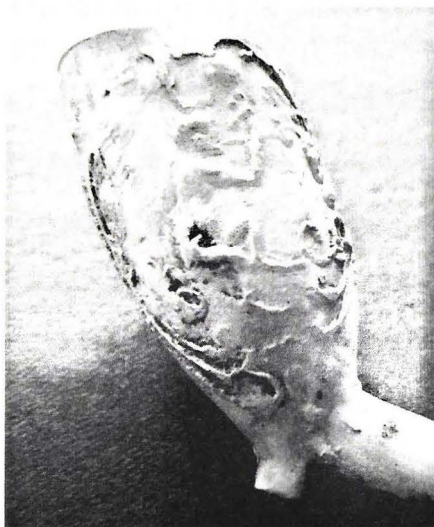
Oranie ick bemin
Die staet int hardt met sin
16 Avoe santé en wilt niet slape 75

AVOUS, rechts op een pijpensteel, wijst op pijpenkoppen uit ca. 1690-1720, met een drinkende c.q. rokende aap.

AVOES, links op een pijpenkop uit ca. 1750-1780, staat als tekst boven een man die zijn glas heft.

Afb.1 Deze drinker proost met AVOES op de gezondheid van alle aanwezigen terwijl hij zijn glas heft. Op de pijpenkop staat een kroon boven AVOES. Tevens staat ondersteboven op deze afbeelding op de steel van een pijp met drinkende aap te lezen, AVOUS KEES[MAET], d.w.z. op de gezondheid van de drinkende aap. Waarom deze steelttekst ondersteboven staat is niet duidelijk, want er bestaan ook pijpen met een rokende en drinkende aap, waarbij de steelttekst aan beide zijden normaal valt af te lezen.

Afb.2 Ook deze pijpenkop is versierd met een rokende aap, omgeven door klimplanten op de linkerzijde van de kop, de steel bevat echter geen tekst aan de linkerzijde.

Afb.3 De rechterkant van deze hielmerkloze pijp, ca. 1690-1710, hoogte 38 mm, toont een stappende ooievaar met een paling in zijn snavel, te midden van weer florale versiering. De rechterzijde van de steel is wél voorzien van een reliëftekst, zoals bij veel stelen van pijpen waarop rokende apen voorkomen. Deze tekst luidt ; MATHEVS LVNENBVRGH.

Omdat de letter u in deze steeltekst als v is geschreven, zou deze spelling kunnen duiden op een tamelijk vroege pijp.

De achternaam Lunenburg komt frequent voor bij Goudse pijpenmakers uit de 17^e en 18^e eeuw.

In zijn boek "Merken en merkenrecht van de pijpenmakers in Gouda", vermeldt Don Duco maar liefst 12 Goudse pijpenmakers met de achter-naam Lunenburg. De

vroegsten waren reeds in de 17^e eeuw werkzaam, de laatsten in de 19^e eeuw. MATHEVS LVNENBVRGH zou dus mogelijk in Gouda als pijpenmaker actief geweest kunnen zijn.